

A close-up photograph of a young girl with long blonde hair, wearing a grey knit beanie and a black and white patterned jacket. She is smiling warmly at the camera. The background is slightly blurred, showing other people on what appears to be a bus or a train.

BUSSEN SOM PÆDAGOGISK RUM

Børnefattigdom:

Fattigdom stiller krav til pædagogikken

Læs side 6

Dyrevenskursus:

Dyr giver børnene noget, som de voksne ikke kan

Læs side 18

Psykiatri:

Børnediagnoser er ikke udtryk for overdiagnosticering

Læs side 24

Udgiver:

LFS, Landsforeningen for
Socialpædagoger
Rosenvængets Allé 16,
2100 København Ø
Telefon: 3544 4546
www.lfs.dk

Ansvarshavende redaktør:

Kirsten Gunvor Løth (formand)

Redaktion:

E-mail: lfsnyt@lfs.dk

Anna Louise Stevnhøj,
Daglig redaktør

Telefon: 4697 1662/ 3071 8947

Email: alst@foa.dk

Agnete Solvej Christiansen,
Journalist

Telefon: 4697 1671

Email: agch@foa.dk

Signe Rosa Skelbæk,
Journalist

Telefon: 4697 1663

Email: sisk@foa.dk

Forsidefoto:

Agnete Solvej Christiansen

Layout: Falk og musen

Grafisk produktion: Jørn Thomsen
Elbo A/S, som er certificeret efter
følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO
9001 kvalitetscertificering, FSC-
certificering og Svanemærket. Trykt på
miljørigtigt papir med vegetabiliske
farver.

Medieinfo og deadlines på:

lfs.dk/118

Oplag: 12.500 • ISSN: 2794-3747
49. årgang

Næste nummer udkommer i
uge 22 2023.

Deadline 17. maj 2023.

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, onsdag
og fredag 10.00-14.00
Torsdag 12.00-16.00
Telefon: 3544 4546

E-mail faglig afdeling: lfs@lfs.dk

E-mail: akasse@lfs.dk

ARTIKLER

3 Leder: En lille formand i dinosaurdragt i det store medielandskab

4 Noter

6 Børnefattigdom handler ikke bare om manglende forårssko

10 Bussen er et pædagogisk mulighedsrum

16 Medlemsportræt

18 Dyrene lærer børn noget, vi voksne ikke kan

24 Barndommens land er spækket med diagnoser

28 Medlemsforedrag

29 LFS i medierne

30 LFS-kalenderen

32 Sandt eller falsk: Er mælkebøttebørn født med en særlig robusthed?

6

“Det kan godt være, at danske børn ikke sultar. Men det gør noget ved et barn og en familie, når man aldrig har råd til det, som hovedparten af Danmarks befolkning kan.”

EN LILLE FORMAND I DINOSAURDRAGT I DET STORE MEDIELANDSKAB

Det er godt en måned siden, at regeringen præsenterede sit finanslovsforslag. Jeg blev under pressemødet ringet op af DR2, der ville høre, hvad vi i LFS mente om finanslovsforslaget, og om jeg ville deltage i Debatten med Clement Kjersgaard samme aften. Typisk, at det skete samme dag, hvor jeg uvildende havde rendt rundt med en kæmpe sort plet på maven af min hvide T-shirt. Men afsted med mig.

Hvorfor skal en lille formand i det store medielandskab mene noget om finansloven, når der er så mange andre større hoveder? Forklaringen skal findes i en dinosaurdragt.

Få dage forinden havde LFS sendt en delegation afsted til kommunalpolitikernes topmøde i Aalborg. Vi ville sende et kraftigt signal til dem om, at de skulle stå op imod regeringens sparepolitik og tage et opgør med spørgsmålet om uligeløn. Vi var for at være helt sikre på, at samtlige af landets kommunalpolitikere hørte og så os, klædt ud i store oppustelige dinosaurdragter. Budskabet var: Hvis regeringen og kommunerne vil være andet end fortidslevn, så skal de tage et opgør med tjenestemandssreformen og velfærdsforringelser.

Blev vi set og hørt? Ja!

Har dinosaurdragterne løst nogle problemer? Nej.

For det er i virkeligheden ikke finansloven, der er med til at sikre ordentlige rammer for jeres arbejdsvilkår i vores velfærdsinstitutioner. Det er til gengæld økonomiaftalerne for kommuner og regioner. Det er økonomiaftalerne, der sikrer penge til at ansætte flere kollegaer. Det er der, man har mulighed for at investere i velfærden.

Økonomiaftalerne foregår lige nu. Men selv om det er i disse dage, slaget om jeres arbejdsvilkår foregår,

”Hvem, der ender med at få ret, vil vise sig. Men i LFS er vi villige til at klæde os ud som hvad som helst for at få sat en politisk dagsorden.”

er der ingen almindelige mennesker eller graverjournalister, der taler om det. Regeringen og KL forhandler nærmest i ly for pressen/ i smug, og de er ikke gode venner. For regeringen har besluttet sig for, at kommunerne – og det vil sige jer, kære medlemmer – skal levere den samme standard for færre penge. Kommunerne har besluttet sig for at meddele regeringen, at hvis den vil have guldstandarder, så må den have guldkortet frem. For to år siden krævede kommunerne fem milliarder bare til handicapområdet. I dag er det langt flere penge, hvis vi skal sikre dagtilbud, skoler og hele det specialiserede område.

Hvem, der ender med at få ret, vil vise sig. Men i LFS er vi villige til at klæde os ud som hvad som helst for at få sat en politisk dagsorden. Derfor er 1. maj dagen, hvor vi markerer, hvad det næste dyr i åbenbaringen er.

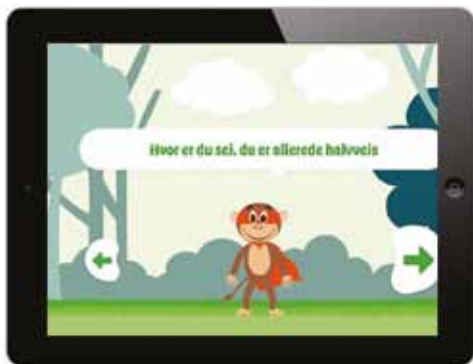

Kirsten Gunvor Løth,
formand for LFS

ABEN MÅLER BØRNEMILJØET

Er de voksne i børnehaven med til at lege med dig og de andre børn? Er der meget larm i børnehaven, og er der beskidt på toiletterne? Dagtilbudstermometeret er et pædagogisk værktøj, som fungerer ved, at en talende super-abe via fx en

iPad stiller børnene spørgsmål med fokus på børnemiljøet.

Dagtilbudstermometeret er udviklet af DCUM, Dansk Center for Undervisningsmiljø, så man i børnehaven selv kan tage temperaturen på børnemiljøet ud fra et børneperspektiv. Det er gratis at bruge værktøjet, som findes på www.dcum.dk/dagtilbudstermometeret

SPECIAL FTR GENVALGT

John Skeberg blev den 18. april 2023 genvalgt for to år som fællestillidsrepræsentant for specialområdet i LFS. John Skeberg kontaktes via josk@foa.dk.

PÅ VEJ PÅ PENSION: TÆNK DIG OM

Er du på vej til at blive pensionist? Overvej det en ekstra gang, før du melder dig ud af din fagforening. For hvis du fortryder, kan du ikke komme tilbage. Det betyder, at du er afskåret fra at bruge de tilbud, LFS har til seniorer. Et medlemskab for pensionister over 65 koster kun 156 kroner om året. (Spørg i LFS, hvis du er pensionist under 65 eller efterlønner). Medlemskabet giver til gengæld adgang til Seniorklubben, som tilbyder en bred vifte af forskellige arrangementer og ture. Der er dertil mulighed for at deltage i 1. maj fejring, LFS-koret, DHL-løbet, fredagsbar og visse foredrag. Som pensionistmedlem får du desuden LFS Nyt tilsendt.

Du kan også som pensionistmedlem deltage i arrangementer i Faglige Seniorer (FS), som er en landsdækkende seniorklub for alle forbund i FH (Fagbevægelsens Hovedorganisation.) FS udgiver hvert år en håndbog om pensionisters rettigheder samt ugentlige nyhedsbreve på nettet og giver adgang til kulturelle tilbud og rabatter. FS Storkøbenhavn afholder spændende foredrag, der annonceres i LFS Nyt og på vores hjemmeside i LFS, men hvor man tilmelder sig på deres hjemmeside.

OMSORG OG LÆRING

Educare er en sammentrækning af begreberne education (forstået som læring) og care (forstået som omsorg). Det er denne helhedsorienterede tilgang, som småbørnsforskerne Stig Broström og Anders Skriver Jensen bruger som udgangspunkt i bogen 'Omsorg og læring', der netop handler om, hvordan de to begreber ikke er hinandens modsætninger, men derimod betinger hinanden. Bogen giver en opdateret, forskningsbaseret forståelse af begreberne samt idéer til, hvordan man som pædagogisk medarbejder kan udvikle, dokumentere og planlægge den pædagogiske praksis med blik for at inkludere både omsorg og læring. 'Omsorg og læring' er udgivet på Dafolo til en vejledende salgspris på kr. 195,-

ÅRETS SOMMERFEST I LFS

LFS inviterer til sommerfest for tillidsvalgte og politisk valgte i LFS fredag den 9. juni fra klokken 17.00.

Der vil være mad, øl, vin, vand og snacks, men allerbedst masser af gode LFS'ere. Festen er for TR/AMR, TR-suppleanter og politisk valgte i LFS. Tilmelding er nødvendig og skal ske senest den 8. juni via www.lfs.dk/15867.

FÆNGENDE FORSKNING

Hver uge kan du blive klogere på et emne, som en dansk forsker beskæftiger sig med lige nu. Lyder det tørt? Det er det ikke! Podcasten 'Videnskab fra vilde hjerner' gør dig klogere på alt fra Europas ældste skriftsprog til spørgsmålet om, hvorvidt skønlitteratur gør sundhedspersonale bedre til deres arbejde. Og alt derimellem. Podcasten fungerer som et interview mellem værterne og en

forsker, der på hverdagsprog og knap 30 minutter gør dig klogere på et aktuelt forskningshjørne. Podcasten har eksisteret siden sidste år, og arkivet rummer derfor allerede en bunke gode afsnit, der også på hver sin måde berører pædagogiske felter: etik, mistriivsel, psykisk sygdom og ulighed mellem køn. Bare for at nævne en lille håndfuld. Lyt med gratis i din foretrukne podcastapp.

BØRNE IKKE

Når en familie er presset økonomisk, er der mindre overskud til at være forældre. Inflationskrisen har yderligere belastet mange familier, hvor pengene i forvejen var alt for små. Det stiller krav til de pædagogiske medarbejdere.

Sidsel Stauersbøl Nielsen kan finde ekstra tøj og sko i de hvide kasser på badeværelseshylden. Det er genbrugsguld, som er doneret af forældre og medarbejdere, og som går videre til de børn, der har behovet.

Hvis København NV var en selvstændig kommune, ville den være den fattigste i Danmark målt på de gennemsnitlige husstandsindkomster. Og Nørrebro ville komme lige efter.

Det kan man mærke i den integrerede institution Solstrålen, som ligger på Tagensvej, syd for Bispebjerg Hospital og nord for Mjølnerparken. Her kommer en pæn andel af børnene fra familier med få penge.

Pædagog Sidsel Stauersbøl Nielsen er pædagog i Solstrålens vuggestueafdeling, og hun siger, at der er en tendens til, at der er flere ressourcestærke forældre i vuggestuen end i børnehaven.

"Vi har set et mønster, hvor der er rigtig mange vuggestuebørn, der ikke fortsætter i børnehaven. Deres forældre er unge familier, der begynder i en lille lejlighed på Nørrebro eller i Nordvest, og som så flytter ud af byen, når de har fået børn – især når de får barn nummer to. Men det virker faktisk, som om det står stille lige nu. Og det kan jo handle om inflationskrisen og det, den har gjort ved boligmarkedet," siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

FATTIGDOM HANDLER BARE OM MANGLENDE FORÅRSSKO

Har du prøvet Mødrehjælpen

Man kan mærke inflationskrisen i Solstrålen.

”En del af vores familier er lavindkomstfamilier, og vi kan registrere, at nogle af dem er enormt pressede. Børnene kommer tidligere, så de også kan få morgenmad i vuggestuen, og de bliver i længere tid, så de lige kan få et måltid mere med. Forældrene er også opmærksomme på at skifte ble på barnet, før de går, så de ikke skal gøre det derhjemme,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

Det er ikke nyt i Solstrålen, at der er forældre, der ikke bare lige kan gå i butikker og købe ny flyverdragt til deres barn.

”Vi ved godt, at det ikke handler om glemsomhed eller mangel på vilje, når et barn fra en økonomisk presset familie stadig går rundt i vinterstøvler i maj måned. Og det kan jo være lidt sårbart at tale om. Men når jeg siger, at et barn mangler noget, siger jeg samtidig, at det slet ikke behøver være nyt. Jeg plejer faktisk at foreslå, at de prøver i Mødrehjælpens genbrugsbutik,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

Bekymringen fylder

Medarbejderne gør også flittigt brug af institutionens eget lager af genbrugstøj og sko. Lageret bygges op af de ting, som forældre donerer, når deres eget barn vokser ud af dem, og af genbrug som medarbejdere tager med fra deres egne børn.

”Det er officielt låneting, men hvis der er tale om en familie, der ikke har så meget,

overtager de støvlerne eller regntøjet, ellers hvad det nu er,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

”Børnene er jo lige glade med, om de går i genbrugstøj, og vi er heldigvis i stand til at sørge for, at de får god og næringsrig mad her i institutionen. Men fattigdom medfører et mentalt pres hos forældrene, som går ud over børnene. Og vi har snakket om, at der er forældre, der virker endnu mere bekymrede, end de plejer, og at det formentlig skyldes de voldsomme pristigninger. De er hårde selv på en pædagogløn, og så slår de jo for alvor hårdt, hvis man fx er på overførselsindkomst,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

”Når man er fattig på penge, bliver man ofte også fattig på oplevelser og sprog.”

Fattigdom rammer forskelligt

Man kan være fattig på flere måder, oplever Sidsel Stauersbøl Nielsen.

”Vi har forældre, som er studerende, og som virkelig ikke har mange penge, men som ikke virker belastede af det. De har andre ressourcer, og jeg tror personligt, det gør en kæmpe forskel, at man ved, at det er en midlertidig situation,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

Hun har en anden oplevelse, når det gælder en del af forældrene i gruppen af enlige forsørgere og familier med lave indkomster.

”Her kan man fornemme en generel træthed og bekymring, som også forplanter sig til det mentale overskud over for børnene. Børnene i vuggestue og børnehave lider endnu ikke under, at der ikke er penge til at gå til fritidsaktiviteter og den slags. Men det er familier, hvor børnene ikke får ret mange oplevelser uden for bydelen, og hvor vi kan mærke, at der ikke er så meget energi til børnene derhjemme, og hvor vi som pædagogiske medarbejdere skal gøre, hvad vi kan for at kompensere.”

Jo, der er fattigdom i Danmark

Sidsel Stauersbøl Nielsen ser det som en af hendes vigtigste opgaver, at hun og de øvrige pædagogiske medarbejdere skal arbejde for chancelighed for alle børn.

”Det stiller krav til os, men det skærper også vores bevidsthed, at vi har børn med så forskellige forudsætninger. Jeg har i vores børnehavedel siddet til samling med børn, der får masser af oplevelser sammen med deres forældre, og som kan fortælle om ferierejser og besøg i Tivoli. Og så er det min professionelle opgave at understøtte det barn i gruppen, som ikke får de oplevelser, i at italesætte sin virkelighed, så den også får værdi. Og det kan man faktisk godt. Det handler om at kunne spejle barnet og hjælpe med at fortælle, hvorfor fx besøget hos den lokale grønthandler, hvor barnet fik lov til at skære en

Sidsel Stauersbøl Nielsen er pædagog i Solstrålen, som ligger på Tagensvej, syd for Bispebjerg Hospital og nord for Mjølnerparken. Her er både børn fra ressourcestærke familier, og børn fra familier der i forvejen har meget lidt, og som er ekstra hårdt ramt af inflationskrisen.

”Det gør noget ved et barn og en familie, når man aldrig har råd til det, som hovedparten af Danmarks befolkning kan.”

- stor melon over, var en kæmpeoplevelse,” siger Sidsel Stauersbøl Nielsen.

Hun er dybt skeptisk over for udsagn som, at ”der er ikke nogen rigtigt fattige børn i Danmark”.

”Når man er fattig på penge, bliver man ofte også fattig på oplevelser og sprog. Det kan godt være, at danske børn ikke sulter. Men det gør noget ved et barn og en familie, når man aldrig har råd til det, som hovedparten af Danmarks befolkning kan, og når selv den mindste ekstraudgift giver bekymring.”●

BØRNEFATT KØBENHAV

Politikerne i København har besluttet, at kommunen skal indføre en børnefattigdomsgrænse. Det skal både synliggøre problemet, skabe konkret handling og sende et signal til Christiansborg.

Et flertal i Borgerrepræsentationen vedtog i marts, at der skal udarbejdes en model for en børnefattigdomsgrænse.

Økonomiforvaltningen skal derfor sammen med Socialforvaltningen skabe en regnemodel, så man kan identificere antallet af børnefamilier, der har så små penge, at de ligger under det niveau, der vurderes at være det nødvendige for aktivt at kunne deltage i samfundet.

Det betyder i dagligdags sprog, at familien er så fattig, at der skal spares på maden, at der sjældent er råd til nyt tøj, og at børnene ikke kan deltage i aktiviteter sammen med andre børn som børnefødselsdage, fordi der ikke er råd til at købe en gave, og at de ikke kan gå til fritidsaktiviteter, der koster penge.

Børnefattigdom hænger ved

Nyere dansk forskning viser, at børn, der vokser op i fattige familier, med stor sandsynlighed vil få sociale udfordringer senere i deres liv, og at risikoen allerede opstår efter et år i fattigdom. En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at der er 5,5 procent fattige børn i København, hvilket ligger over landsgennemsnittet på 4,7 procent.

Det er Enhedslisten, der har bragt forslaget op i Borgerrepræsentationen, og socialborgmester Karina Vestergård Madsen fra Enhedslisten erkender, at det i sidste ende er Folketinget, der kan gøre noget ved børnefattigdommen i Danmark.

”Hvis vi vedtager spareforslag, skal vi være opmærksomme på, at det ikke rammer fattige familier ekstra hårdt.”

Fattige børn skal huskes

”Det er Christiansborg, som for alvor kan sikre, at ingen børn vokser op i fattigdom. For det er dem, der beslutter, hvor lave eller høje overførselsindkomsterne er. Jeg mener, at overførsels-

IGDOMSGRÆNSE I N

indkomsterne fastholder mennesker i fattigdom. Så vil vi sikre alle børn en god barndom uden afsavn, skal der sættes ind dér,” siger Karina Vestergård Madsen.

Karina Vestergård Madsen afviser, at forslaget om en børnefattigdomsgrænse i København er ren signalpolitik:

”Vi står med en kæmpe udfordring, hvor flere og flere familier har svært ved at få det økonomisk til at hænge sammen. I København er der flere fattige børn end landsgennemsnittet. Derfor skal vi som kommune følge udviklingen i børnefattigdom, så der kan sættes ind politisk,” siger Karina Vestergård Madsen.

”Vi hverken kan eller må acceptere, at børn vokser op i fattigdom, som forfølger dem ind i voksenlivet.”

Pres på folketinget

Socialborgmesterens vision er, at alle fagudvalgene tænker børnefattigdom ind, når der tages initiativer.

”Vi er nødt til at forholde os til det, hver gang vi træffer politiske beslutninger og foretager prioriteringer. Hvis et forslag kan øge børnefattigdommen, skal vi vedtage kompenserende foranstaltninger, så børn ikke bliver mere stigmatiseret. Hvis vi vedtager spareforslag, skal vi være opmærksomme på, at det ikke rammer fattige familier ekstra hårdt,” siger socialborgmesteren, som dog også håber, at vedtagelsen kommer til at betyde, at regeringen lader sig inspirere af København og tager initiativ til at indføre en national fattigdomsgrænse.

”Fattigdom stopper ikke ved Københavns kommunegrænser. Derfor bør der være en national fattigdomsgrænse. Det er Christiansborg, der reelt kan gå ind og forhindre fattigdom. Vi hverken kan eller må acceptere, at børn vokser op i fattigdom, som forfølger dem ind i voksenlivet. Børn skal opleve et bekymringsfrit børneliv,” siger Karina Vestergård Madsen. ●

Socialborgmester Karina Vestergård Madsen har fået Borgerrepræsentationen med på, at København skal have sin egen børnefattigdomsgrænse. Den skal blandt andet bruges til at sikre, at fattige børn ikke rammes yderligere, når der træffes politiske beslutninger i kommunen.

A photograph showing the interior of a bus. Several people are visible, including a man in a dark jacket in the foreground and a woman in a dark sweater in the background. The bus seats are dark, and the overall atmosphere is dimly lit.

BUSSEN ER ET PÆDAGOGISK MULIGHEDSRUM

Sprogstimulering på bagsædet, relationsdannelse og oplæsning af historier. I udflytterbørnehaven Sejlhuset er bussen en del af børnehaven, og Jeppe Røssell og hans kollegaer har gjort sig umage for at finde ud af, hvordan de bedst muligt bruger det pædagogiske rum, som bussen giver.

Jepp Røssell begynder de fleste af sine arbejdsdage med at sætte sig ind i en bus sammen med udflytterbørnehavens børnegruppe og sine kollegaer for at køre væk fra byens asfalt og hen til områder med mere grøn plads.

”Bussen bliver et symbol på børnehaven. Når børnene ser bussen, så ved de, at børnehavetiden starter nu. At vi bruger bussen, betyder også, at vi alle møder samtidig. Vi er sammen med børnene hele dagen og tager bussen hjem igen om eftermiddagen. Det skaber samhørighed og fællesskab,” siger Jepp Røssell.

Jepp Røssell har lavet børneinterviews, og den samhørighed, der opstår, når hele personalet er der hele dagen, er også noget, som børnene lagde vægt på i samtalerne.

”Børnene siger, at det er dejligt, at vi er her hele dagen. Og det er faktisk også det, som jeg selv elsker mest ved udflytter-tanken: Man tager afsted sammen, og man tager hjem sammen. Der er ikke alle de afbrydelser, som der er i en normal daginstitution.”

Selen er hellig

Sejlhusets tanker om buspædagogik handler også om de små ting.

Sejlhuset har to udflytterafdelinger. Den ene ligger i Dragør cirka et kvarters kørsel fra Ørestad. Den anden ligger i Lynge cirka 45 minutters kørsel fra Ørestad.

Sikkerhed er en prioritet i bussen. Derfor har flere fra personalet gule veste på, så de kan ses i trafikken, hvis der skulle ske en ulykke.

de sidder. Det har vi prøvet, og det virkede slet ikke. Dermed ikke sagt, at børnene ikke kan have lov til at ønske,” siger Jeppe Røssell.

Et pædagogisk rum

Om morgenen prioriterer Jesper Røssell og hans kollegaer, at der liv i bussen.

”Der er mange, der har været oppe i noget tid, og nogle har brug for at snakke. Det synes vi, at de skal have lov til,” siger han.

Busturen om morgenen bliver som regel også brugt til et uformelt møde blandt personalet, hvor dagen bliver finjusteret, hvis der er opstået ændringer, der gør, at planen skal være en anden, end den oprindeligt var tiltænkt til at være. Og så er bussen en del af Sejlhusets læreplan.

”Hvis der for eksempel er en, der skal have mere sprogstimulering, så sætter en voksen sig ved siden af barnet og arbejder med sproget. I Ørestad har vi rigtig mange børn, som taler mere end et sprog, og det stiller nogle særlige krav til vores fokus på sprog. ▶

Noget af tiden i bussen kan bruges som uformelt møderum, hvor Jeppe Røssell og hans kollegaer kan få styr på papirer og tale om dagen der venter.

”Der er nogle ting, som jeg godt kan lide, at vi gør. For eksempel er der altid en, der står foran trappen til bussen, så der er en voksen til at give en hånd med at komme ind og ud af bussen. Vi har brugt tid på at finde ud af, hvad vi gør, og hvad vi ikke gør. Jeg synes, at det er vigtigt, at vi som personale har retningslinjer for, hvad vi gør i denne bus. Sikkerheden skal have høj prioritet.”

Børnene i Sejlhuset ved også, at selen nærmest er hellig.

”Når man kører i bus med os, hører man først et ”klik” fra selerne, når bussens motor er slukket. Jeg kan se, at børnene bliver helt forundrede, når vi har nye voksne med, som klikker selen op, før motoren er slukket,” siger Jeppe Røssell.

Ingen afvisning

Sejlhuset holder til i Ørestad. Institutionen har to udflytterdele. Den ene bus kører til Dragør, og den anden kører til Lyngbe. Turen til Lyngbe kan tage helt op til en time, hvis trafikken driller lidt. Til gengæld giver bussen masser af rum, som kan bruges pædagogisk.

”I bussen har vi meget fokus på, hvem vi placerer hvor. Vores tilgang til pædagogik er, at vi hjælper børnene med at vælge pladser. Vi har et mantra om, at ingen børn skal starte dagen med at blive afvist, så børnene bestemmer ikke fuldstændigt selv, hvor

Relationsarbejdet er en vigtig brik i buspædagogikken. De to drenge på billedet, Gus og Noah, har en legeaftale efter børnehaven, og derfor er det også oplagt, at de sidder ved siden af hinanden i bussen.

- Rummet i bussen er oplagt til dette arbejde, fordi børnene er i ro,” siger Jeppe Røssell.

Det pædagogiske arbejde i bussen bliver også brugt til at understøtte de temaer, som allerede er i gang i børnehaven.

”Vi har lige haft et forløb om fugle, og så lyttede vi til en cd med fuglelyde i bussen og talte om det. Så man kan sige, at vi bruger bussen aktivt i vores hverdag på den måde,” siger Jeppe Røssell.

Rolig hjemtur

I udflytterbørnehaven er børnene i gang hele dagen, og de er meget udendørs. Derfor bliver det prioriteret, at der er nogenlunde ro i bussen på vej hjem, så de børn, der har brug for det, kan tage en lur.

”Vi har nogle gange en aftale med forældre om at holde deres børn vågne. Så sætter vi dem ved siden af de mere livlige børn, som ikke falder i søvn i bussen eller ved siden af en voksen. De fleste forældre har det dog helt fint med, at deres børn får en lur på vej hjem i bussen.”

Transport overrasker

Sejlhuset er en integreret institution, og Jeppe Røssell fortæller, at de fleste forældre skriver sig op til

En lang dag i udflytter kan tage energien fra selv den mest friske, så det er godt, at bussen giver mulighed for en lur.

dagtilbuddet på grund af den gode vuggestue, der ligger tæt på, hvor de bor. Flere forældre skænker det ikke mange tanker, at børnene skal gå i udflytteren, når de skal i børnehave.

”Forældrene synes, at det er en lidt stor mundfuld, at deres børn skal helt til Lyngø, men når de først kommer op og ser stedet, så er de helt rolige omkring det,” siger Jeppe Røssell.

Nogle forældrene kan også have betænkligheder ved, at de ikke lige kan tjekke garderoben og holde styr på, om deres børn mangler noget. Men Jeppe Røssell har oplevet, at coronaepidemien har gjort det lettere for forældrene at være lidt mere på afstand.

”Under corona blev forældrene vant til at aflevere i døråbningen, og det var, som om det på en måde også gjorde dem mere trygge ved at sende deres børn i udflytteren,” siger Jeppe Røssell.

Leder på gulvet

Jeppe Røssell sætter især pris på, at han ikke er låst bag en computerskærm. Han er det, som de i Sejlhuset kalder pædagog med ledelse. Det betyder, at han har ledelsesopgaver, men samtidig er på gulvet.

”Det giver rigtig meget mening for mig, at når jeg kommer om morgenen eller er på legepladsen, så kommer børnene hen og kender mit navn og siger hej. Vi har en relation, og vi ved, hvem hinanden er. Jeg kan mærke, at de er nysgerrige på mig,” siger Jeppe Røssell.

Det er specielt ved Jeppe Røssells rolle, at han både har ledelsesperspektivet, men at han samti-

dig bruger over halvdelen af sin arbejdstid blandt børnene.

”Den kombination er enorm fed for mig, fordi min kontakt med børnene og den direkte kontakt med personalet i hverdagen giver mig nogle andre perspektiver på de ting, som jeg skal tage del i. Samtidig giver det mig også en synlighed i forhold til forældresamarbejdet,” siger han.

Jeppe Røssell oplever dog også et dilemma i sin rolle.

”Jeg har jo en rolle, hvor jeg sætter rigtigt mange skibe i søen, men det er ofte mine kollegaer, som sejler dem i land. Jeg kan godt savne at være 100 procent inde over flere projekter med børnene. Senest har vi haft teaterforestilling og selvom jeg gerne vil prioritere at være med, så er det jo det faste pædagogiske personale på gulvet, som står med det,” siger han.

Naturen kalder

38-årige Jeppe Røssell kommer fra en familie, der arbejder med mennesker. Hans mor er pædagog, og hans far er højskolelærer. Han tror, at det har betydning for, hvorfor han selv er blevet pædagog. Han kalder det at være pædagog for mulighedernes land i øjeblikket. Delt fordi han oplever, at man kan få masser af medbestemmelse, men også fordi der er mange steder at få job.

”Der er jo virkelig mangel på pædagoger. Da jeg startede med at sidde i ansættelsesudvalg, skulle vi afsætte fire til fem timer til at læse ansøgninger, fordi der var på den gode side af 200. Det har jo ændret sig. I dag er man heldig, hvis man har to eller tre, og det er ofte interne ansøgere, som man kender i forvejen.”

Jeppe Røssell er 38 år, han har været pædagog i 10 år, og det har altid kendetegnet både hans arbejdsliv og privatliv, at han har brugt meget tid i naturen.

”Jeg har altid lagt vægt på at være nærværende og lære børnene, at man skal passe på naturen. Selv de grene og kviste, der er derude. Jeg lærer børnene, at træerne har bark, ligesom vi har hud, så det duer ikke, at de går og skraber i det. Og det er det, som udflytterbørnehavelivet især kan, når man har bussen til at køre os ud, hvor der er lidt grønnere og lidt højere til himlen.” ●

Jeppe Røssell er 38 år og har været pædagog i 10 år.

LFS har knap 12.000 medlemmer, som alle arbejder med pædagogik i den ene eller anden form. Du kan i denne serie møde en række LFS'ere og læse om, hvordan de havnede i netop deres job.

MEDLEMSPORTRÆT

Har du en kollega, som du synes, vi skal portrættere, eller har du selv en historie at fortælle, så kontakt redaktionen på lfscopy@lfs.dk.

TAG MIG, SO

"Jeg startede mit arbejdsliv som porcelænsmaler. På det tidspunkt var jeg 16 år og var gået ud af 10. klasse. Det var på akkord, og jeg ville kun arbejde 1. sortering, så jeg tjente nærmest ingen penge. Derfor måtte jeg stoppe, selvom jeg godt kunne lide arbejdet. Efterfølgende havde jeg forskellige småjobs. Jeg fik arbejde i en kantine, og her mødte jeg min mand. Han kommer fra Makedonien, så vi kommunikerede i starten med fagter og tegnsprog, for han kunne ikke ret godt tale dansk. Vi endte med at være sammen i 40 år, før han desværre blev syg og døde."

"Da jeg blev dagplejer, var det efter at have arbejdet en del år som sygehjælper på et plejehjem. Under arbejdet på plejehjemmet havde jeg slet ikke lige så meget barsel, som unge mødre har i dag, men beboerne på plejehjemmet var så friske, at de kunne se efter min søn. De passede ham i haven, og når han skulle have mad, kom jeg og ammede ham. Jeg stoppede med at arbejde som sygehjælper, fordi jeg blev træt af konstant at have dårlig samvittighed over ikke at have tid til dem, der havde brug for en lille snak. Og jeg besluttede mig for at skifte de store numser ud med små, for i dagplejen er der mere tid til den tætte kontakt, som jeg savnede."

"De små glade mennesker, der kommer ind ad døren hver morgen, er det bedste ved at være dagplejer. Det er også rart selv at kunne tilrettelægge sin dag sammen med børnene. Jeg kunne have nok så mange planer om, at vi skulle nå alverdens ting en dag, men når børnene så var ankommet, kunne jeg se, at de var i gang med en god leg, og det skal man jo ikke forhindre dem i. Jeg har det meste af tiden haft fire børn i min dagpleje, for jeg synes, at det gav den bedste ro, da jeg på den måde kunne undgå at tage gæstebørn ind. At være dagplejer har givet mig en følelse af at være havnet på den helt rette gren."

"Jeg har været dagplejer i over 35 år, og jeg har netop afsluttet min sidste gruppe børn. Nu skal jeg finde ud af, hvad jeg skal bruge min tid på. Måske vil jeg tage et mindre arbejde et sted, men min krop er også slidt efter mange års arbejde, så jeg ved endnu ikke, hvad jeg kan holde til. Jeg har altid været dagplejer på Nørrebro, og det er særligt for området, at her bor mange mennesker med forskellige baggrunde. På et tidspunkt havde jeg en lille dreng fra Indien og en lille dreng fra Marokko. Den ene måtte ikke få oksekød og den anden måtte ikke få svinekød, så jeg undlod at servere de to fødevarer, for det var jo umuligt for mig at være sikker på, at de ikke snuppede hinandens mad. Jeg har også både haft vegetarbørn og veganerbørn. Det har ikke været noget problem. Det eneste, jeg synes, er

M JEG ER

lidt ærgerligt er, at det er blevet så skrappt med sukker. Førhen kunne jeg godt lide at bage med børnene. Nu er der kun boller til eftermiddagskaffen med forældrene. Det er jo også fint, men det gør noget ved hyggen, synes jeg.”

”**Jeg har aldrig** været arbejdsløs. Jeg har sat en ære i at finde et nyt arbejde, før jeg forlod det, som jeg var i. Det er jeg nok opdraget til. Jeg kommer fra et hjem, hvor man passede sine ting. Jeg så, hvordan min mor passede hjem og børn, og min far slæbte pengene hjem. Jeg har altid sat en ære i at tjene mine penge selv. Jeg har også altid haft dårlig samvittighed, når jeg var nødt til at melde mig syg. I øjeblikket er jeg sygemeldt med min ryg, for den er slidt ned. Og mit knæ har det heller ikke for sjovt. Jeg er blevet opereret, og under operationen havde jeg dårlig samvittighed over, at jeg ikke kunne arbejde. Der er jo ikke nogen, der får glæde af min dårlige samvittighed, så nu vil jeg glemme mine skavanker og glæde mig over, at havesæsonen for alvor er i gang.”

”**Det kendetegner** mig, at jeg er ret bramfri. Jeg siger min mening, hvis jeg bliver spurgt om den. Jeg har da også nogle gange været lidt for rap i replikken over for forældrene. Jeg havde for eksempel en forældresamtale engang, hvor faren sagde, at hans datter ligner ham, hvortil jeg svarede, at det gjorde ikke noget, for der er så meget pænt tøj. De sagde ja til pladsen, så jeg skræmte dem ikke helt væk. Tilsynet har også nogle gange sagt, at jeg måske var lidt for kæk i det, men jeg har hele tiden haft det sådan, at man må tage mig, som jeg er.”

Navn: Lone Harborg Olsen

Alder: 67 år

Arbudssted: Dagplejer på Nørrebro på vej på pension

Bonusinfo: Har tre voksne børn og en kolonihave, som hun deler med sin ene søn. Hun har en kreativ åre, og hun både hækler og strikker. Da fysikken var bedre, udførte Lone i stor stil gør-det-selv-projekter i lejlighed og kolonihave. Hun holder stadig meget af at ordne sin have og betragter ukrudtslugning som den rene terapi.

DYRENE LÆRER BØRN NOGET, VI VOKSNE IKKE KAN

På gulvet i institutionen sidder en flok børn i en lille indhegning. De hviner og peger synkront mod en af pigernes nederdel. Ved nærmere eftersyn får man øje på, hvad det er, der har børnenes opmærksomhed. Et lille sort, hårløst marsvin har gemt sig i en hule i tøjets folder, til stor morskab for den lille børnegruppe.

I udflytterinstitutionen Burlunden er der hverken noget mærkeligt i, at børnene sidder bag hegn, eller at det er et marsvin, og ikke et stykke legetøj, der løber med børnenes opmærksomhed.

Amagerinstitutionen har flere dyr, end de fleste børnehavebørn kan tælle til. Indendørs står akvarier og terrarier i en firkant og indeholder alt fra fisk, frøer og vandrede pinde til de to marsvin, landskildpadder og en meget stor familie af congosnegle. I legepladsens baghave kan man finde stalden, hvor fire geder, høns, kaniner og et utal af forskellige fugle bor.

Empati og ro

I mere end 10 år har Burlunden haft dyr, og de har ingen planer om at lægge det på hylden. Zennie Kyed Lyderik, der er pædagog med ledelse i Burlunden, oplever mange gode effekter af det store dyrehold.

”Der er selvfølgelig den klassiske med, at børnene lærer om empati og ansvar. Vi

oplever også, at dyrene giver en særlig ro. Selv børn, der har meget kropslig uro, kan pludselig fordybe sig, når de sidder med et marsvin på skødet,” fortæller hun og uddyber:

”Måske hænger det sammen med, at dyr er så umiddelbare. Hvis du er voldsom, så reagerer de prompte og bliver måske bange og rykker sig væk. Børnene lærer lynhurtigt, hvordan de skal være omkring dyrene, og det fungerer meget bedre, at børnene selv kommer til den erkendelse, end når vi voksne prøver at fortælle, hvordan barnets handlinger kan påvirke andre.”

Stor viden om natur

På bordet sidder et par børn og kæler med congosnegle og et par skildpadder. Ivrigheden er stor for at få lov at holde og fortælle om de reptillignende dyr, og en dreng forklarer, at sneglens følehorn kan trække sig sammen, når man rører ved dem. Det er ikke ukendt viden for de andre børn, der lader kommentaren pas-

sere ubemærket. Den store viden om dyr er en naturlig konsekvens af hverdagen i Burlunden.

”Jeg tror helt sikkert, vores børn får noget med sig, som andre børn ikke gør. Fuldstændig ligesom at børn i idrætsinstitutioner får nogle ting med sig, som vores ikke gør. Vi oplever især, at vores børn har en meget stor begrebsforståelse om alt, hvad der vedrører naturen, og at de har et ret avanceret ordforråd,” fortæller Zennie Kyed Lyderik.

Snakken har bevæget sig over til congosneglene, og den ene snegl har et deformt sneglehus. En dreng fortæller mig, at snegle selv kan reparere deres hus, hvis det går i stykker, men at det ikke altid bliver lige flot, hvilket må være tilfældet her.

Hårdt arbejde

I Burlunden har de ansat en dyrepasser, som også står for at passe dyrene i weekenden. Men i hverdagene er det børnene, der må trække i arbejdstøjet og

De to hårløse marsvin er en sand børnemagnet, og det kan være svært at vente på, at man er den, der får lov at holde en af de små venner.

Børnene går til de praktiske opgaver med stor koncentration og indlevelse. Sneglene skal have frisk vand sprøjtet ind i terrariet, marsvinene skal have frisk halm, og de vandrende pinde elsker brombærgrene.

Foråret nærmer sig, og forhåbentlig er der også kaninunger på vej. Børnene holder øje med de huler, kaninerne graver, for det er somme tider i dem, kaninerne føder deres unger.

passe og pleje dyrene. Og det halter ikke med arbejdskraft, for børnene står næsten i kø for at få lov at lægge frisk halm i marsvineburet, give vand til sneglene og lægge friske grene ind til de vandrende pinde.

"Der er jo en del arbejde med dyr, men vi har altid børn med i det. Uanset om der skal muges ud, fodres eller klippes negle, så hjælper børnene til. Der er stor læring i, at for at kunne hygge om dyrene, så må der også arbejdes. Til gengæld kaster det ofte nogle gode snakke af sig. Når marsvinene skal have klippet negle, så taler vi om, hvordan vi selv har det med at få klippet negle, og hvad dyrene mon synes om det," siger Zennie Kyed Lyderik.

Snak om liv, død og det imellem

Men dyrene giver også anledning til at få talt om de store ting i livet. Fx da Burlunden sidste år havde besøg af rotter, som spiste et par af kaninungerne. Det blev til en snak om liv og død, og børnene får et meget naturligt forhold til alt fra fødekæden, til hvor kødet kommer fra.

"I sidste uge forsøgte en vikar at smide gulerodsskræller i skraldespanden, men det blev omgående stoppet. Børnene er meget bevidste om, at næsten al madaffald kan gives til dyrene og på den måde komme til gavn. De har også set en

- høne blive slagtet. I det hele taget gør vi meget ud af at lære fra os og være gode rollemodeller, og når man arbejder her, så falder det naturligt, for alle de ansatte har en interesse i dyr, natur og udeliv,” siger Zennie Kyed Lyderik.

Dyrevenner på skemaet

Er du barn i Burlunden, så kan du også være helt sikker på, at du bliver uddannet Dyreven. Burlundens dyrepasser, Sofie Sønderup Andersen, sørger for, at alle børn kommer igennem det store dyrevenskursus. I en hel uge står en udvalgt gruppe af børnene for at passe dyrene. Her lærer de, hvorfor dyr skal have frisk vand og mad hver dag, hvordan man muger ud hos gederne, og hvordan man passer de mange eksotiske dyr. Når ugen er gået, så er man udlært dyreven, og det skal fejres.

”Ugen står på hårdt arbejde, og det afføder enorm stolthed, når de får et printet bevis på, at de er dyrevenner. Vi fejrer dem ved at hejse flaget, invitere forældrene på besøg og klappe og anerkende, at de er nået i mål. At blive dyreven kræver, at man har overvundet nogle grænser, og det er forbundet med stor stolthed,” siger Zennie Kyed Lyderik.

En af Burlundens fugle er så tam, at den flyver ned og sætter sig på en hånd eller et hoved. Men det kræver, at man står musestille og er tålmodig.

Når man har bestået Dyrevennerkurset, har man lært, hvordan alle dyrene skal passes og plejes. Og man har helt sikkert overvundet nogle grænser. Det, man har lært, skaber en fælles forståelse, hvor alle hjælper og husker hinanden på at være forsigtig og omsorgsfuld over for dyrene.

Ro og fordybelse

At have så mange dyr, som Burlunden har, kan ind i mellem kræve ekstra organisering. Selv på dage, hvor personalet er ramt af ferie eller sygdom, skal der findes tid til at passe de mange dyr.

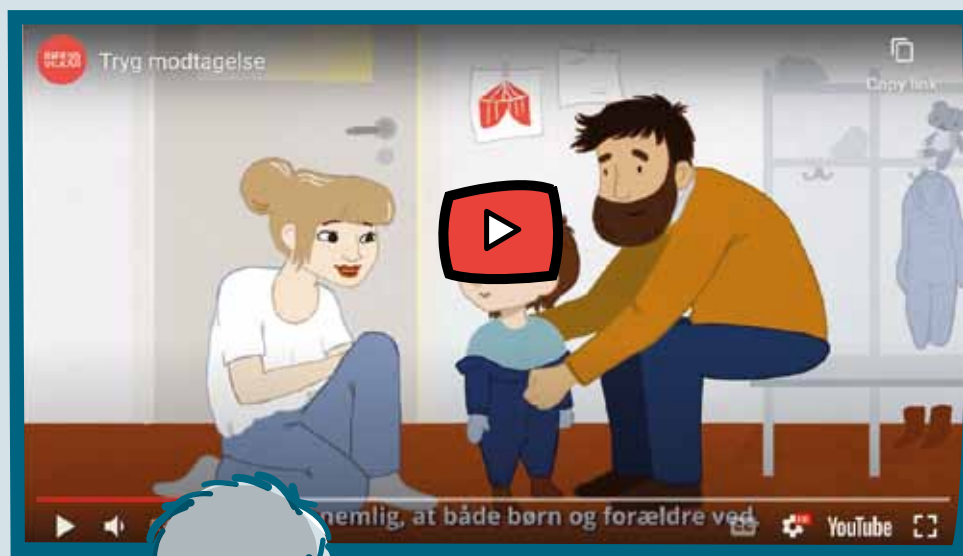
”På de dage får vi klaret pasningen lidt hurtigere end ellers. Men fordi vi har børn med os i al aktivitet med dyrene, så går det hurtigt at få opgaverne klaret, og samtidig er der mere ro inde i huset. Det er noget af det, jeg hører meget fra mine kolleger. Børnene, der er i stalden, fordyber sig, og samtidig er der mere ro i hele huset, fordi man går fra med en gruppe børn,” fortæller Zennie Kyed Lyderik.

Når klokken nærmer sig 16, er alle dyr fodret og passet efter alle kunstens regler, og de mange dyrevenner finder deres plads i bussen hjem til Amager, inden en ny dag med dyrene begynder. ●

Gratis digitalt forløb til p-mødet

BØRNS
VILKÅR

TRYK DAGLIG MODTAGELSE

Find forløbet
og andre gratis
materialer her!

På www.bornsvilkar.dk/p-møder finder du det **gratis digitale refleksionsforløb "Tryk daglig modtagelse"**. Det består af en **film**, et **hæfte**, en **forældreguide** og **spørgsmål** til fælles faglig refleksion. Forløbet kræver **ingen forberedelse**, og kan bruges som afsæt for faglig dialog på jeres næste **personalemøde**.

Varighed: ca. 45 min.

BARNDOMMENS LAND SPÆKKET MED DIAGNO

Når et stigende antal børn får psykiatriske diagnoser, er der hverken tale om overdiagnosticering eller om, at vores samfund er blevet så presset, at børnene bliver syge af det. Eksperterne mener, at det er en normaltilstand, at 13 til 14 procent af alle børn lever op til kriterierne for mindst en psykisk sygdom.

Antallet af psykiatriske diagnoser hos børn og unge er kun gået en vej gennem de seneste mange år. Op, op, op. Og medierne bringer med jævne mellemrum artikler og debatindlæg, der problematiserer den eksplosive stigning i antallet af børn med diagnoser, herunder især ADHD og autisme.

Men spørger man en af landets førende eksperter i børne- og ungdomspsykiatri, handler det stigende antal diagnoser ikke om, at flere børn bliver syge. Stigningen handler om, at flere børn bliver udredt, og at færre børn går rundt med psykisk sygdom uden at få hjælp.

”Udredningskapaciteten er en helt afgørende faktor for stigningen i antallet af diagnoser. Men det betyder selvfølgelig også noget, at vi stiller større krav til kvaliteten i barndommen. I dag mener vi ikke, at børn og unge skal gå og have det rigtig skidt i årevis,” siger Per Hove Thomsen. Han er professor i børne- og ungdomspsykiatri ved Aarhus Universitet og leder af forskningsafsnittet ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Region Midtjylland.

Hver syvende får en diagnose

Per Hove Thomsen siger, at meget tyder på, at der til hver en tid vil være en vis andel af alle børn i alderen 0 til 18 år, der lever op til diagnosekriterierne for en psykisk sygdom eller udviklingsforstyrrelse.

”Vi ved fra internationale studier, at andelen ligger på 13 til 14 procent. Og jeg har en forventning om, at den stejle stigning i kurverne snart flader ud, for vi kan se på registerdata i Danmark, at 15 procent af alle børn og unge får en diagnose, før de fylder 18 år,” siger Per Hove Thomsen.

Han understreger, at der ikke er tale om, at op mod hvert syvende danske barn går ind i voksenlivet med en psykiatrisk diagnose:

”En stor andel af de børn, der bliver diagnosticeret, lider af sygdomme, som er af forbigående karakter, eller som kan behandles, så barnet kan leve et godt liv. Det kan eksempelvis være belastnings- og tilpasningsreaktioner, angst og depression.”

ADHD (ADD)

Ca. 25 procent af de børn, der udredes i børne- og ungdomspsykiatrien, får diagnosen ADHD.

Man anslår, at to til fire procent af alle børn har ADHD.

De mest karakteristiske symptomer er vanskeligheder relateret til opmærksomhed og koncentration samt hyperaktivitet, impulsivitet, indre uro og rastløshed.

Lider man af undertypen ADD, har man de samme udfordringer, men udviser ikke hyperaktivitet. Derfor kaldes ADD ofte ”stille ADHD”.

Årsagen til ADHD er ikke endeligt belyst. Der er ikke tvivl om, at der er kraftige arvelige faktorer, men meget tyder også på, at miljømæssige påvirkninger spiller en rolle, herunder for tidlig fødsel, overdreven rygning eller forbrug af alkohol under graviditeten.

Kilde: Kort & godt om ADHD. Af Per Hove Thomsen. Dansk Psykologisk Forlag.

Når et stigende antal børn får diagnoser, handler det ikke om, at flere børn bliver syge. Det handler om, at færre børn går rundt med psykisk sygdom uden at få hjælp, siger professor i børne- og ungdomspsykiatri Per Hove Thomsen.

forældre og ved at se på de vanskeligheder, barnet har.

”Der er tale om et spektrum med gråzoner, for der er ikke nogen fast grænse for, hvor ”normal” slutter. Så det er helt afgørende, hvor meget barnets funktionsniveau er påvirket,” siger Per Hove Thomsen.

Derfor vil andelen af børn med diagnoser også i et eller andet omfang være afhængigt af de krav, som samfundet stiller til børnene.

”Der har været nogle samfundsmæssige ændringer, som gør, at det er blevet sværere at være barn med mild autisme eller mild ADHD. Det er børn, der trives bedst med struktur og forudsigelighed,

◉ Diagnose-gråzoner

Udviklingsforstyrrelser som ADHD og autisme kan ikke helbredes. De er medfødte. Men som med alle andre psykiske sygdomme er der gråzoner, når man skal stille diagnosen. For sygdommene kan hverken ses i en blodprøve eller på et røntgenbillede. Diagnoserne skal stilles ved at tale med barnet og med barnets

AUTISME

Ca. 1 procent af alle danske børn får en autismediagnose.

Omkring 75 procent af alle børn med autisme får også mindst én anden diagnose, heraf får rigtig mange diagnosen ADHD. Omkring 10 procent har en intellektuel funktionsnedsættelse.

De mest karakteristiske symptomer ligger særligt i to grupper. Den ene er vanskeligheder med socialt samspil, hvilket handler om vanskeligheder med at forudsige andres tanker, følelser og hensigter. Den anden er tendens til særinteresser eller stereotype handlinger. Det kan være særlige måder at bevæge sig på, som at vifte med hænderne på en speciel måde, og det kan være en mere end almindeligt intens interesse for særlige emner. Dertil kommer, at børn med autisme typisk er mere følsomme over for forandringer, overgange, stress og sanseindtryk end andre børn.

Autisme dækker over en meget bred skala, hvor nogle børn er normalt begavede og kan fungere med minimal støtte, mens andre ikke udvikler sprog eller evne til selvomsorg.

Autisme er genetisk bestemt, men de specifikke mekanismer er endnu ikke helt klarlagt.

I Danmark bruger vi stadig WHO's diagnosemanual fra 1992, hvor man opdelte autisme i forskellige typer som fx Aspergers og infantil autisme. Forskerne mener ikke længere, disse opdelinger giver mening, og det forventes også, at Danmark snart går over til diagnosemanualen ICD-11, hvor der vil være en fælles betegnelse nemlig autismspektrumforstyrrelse.

Kilde: Kort & godt om autisme. Af Bo Hejlskov Elvén. Dansk Psykologisk Forlag.

De hyppigste diagnoser

Fem grupper af psykiske lidelser ligger øverst på listen over sygdomme, der er repræsenteret i børne- og ungdomspsykiatrien.

- ADHD og ADD
- Autismespektrumforstyrrelser
- Belastnings- og tilpasningsreaktioner (stress)
- Specifikke udviklingsforstyrrelser
- Angst og OCD

Herefter kommer mental retardering, tics/Tourettes, spiseforstyrrelse, depression, tilknytningsforstyrrelser, adfærdsforstyrrelser, psykoser/psykiske lidelser.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed.

og vores skolesystem har udviklet sig i den modsatte retning med storrums- og rullende skemaer og temaorienteret læring,” siger Per Hove Thomsen.

Forventningspres over barndommen

Han synes dog ikke, man generelt kan sige, at det er blevet sværere at være barn.

”Børn i dag er ønskebørn. Det betyder, at vi hylder barndommen på en anden måde, men vi har også større forventninger og forhåbninger til vores børn. Vi beder dem om at mærke efter, hvordan de har det, på en helt anden måde, end man har gjort ved nogen tidligere generationer. Det er godt, fordi vi får afdækket nogle problemer, og fordi flere børn får hjælp. Men det har også slagside, for vi oplever unge, som kigger rigtig meget indad, og som kommer til at fastholde sig selv i noget negativt. Det betyder, at børne- og ungdomspsykiatrien er væltet over ende, mens der stadig er en gruppe børn med alvorlige lidelser, der bliver overset som fx piger med ADD. Så vi mangler stadig at finde den rigtige balance,” siger Per Hove Thomsen. ●

LED DIT LIV OG DEN SVÆRE WORK-LIFE BALANCE

Mange velfærdsmedarbejdere genkender paradokset mellem at tage vare på andre og samtidig tage vare på sig selv.

Det kan ofte resultere i, at andre mennesker og deres liv kommer til at fylde i en sådan grad, at det går ud over ens eget liv.

Man kan risikere at blive et "arbejdsmenneske", hvor den private del af ens liv får alt for lidt plads.

Forfatter og erhvervspsykolog Mette Thingstrup vil i sit foredrag udfordre vores forståelse af work-life balancen og i stedet præsentere os for en tænkning, der kan møde den kompleksitet, vi i hverdagen står og arbejder i. Paradokstænkningen vil her blive introduceret som en alternativ forståelse til balancebegrebet, og med livsledelse vil Mette give bud på, hvordan det hele liv kan ledes og leves.

Tid og sted

Foredraget foregår den 9. maj fra 17.30 til 20.30 i sal A i LFS. Indgang via porten i Sorøgade 4-6. Tilmelding via www.lfs.dk/15849

Spørgsmål rettes til områdeformand Martin K. A. Rasmussen. Mail mkar@foa.dk Telefon 4697 1668

NORMKRITISK PÆDAGOGIK

Må drengene nu ikke længere spille fodbold? Skal vi omtale alle de unge som hen? Er det blevet forbudt at se Tornerose? Er normkritik ikke bare sådan noget 'identitetspolitik'?

Der er mange forestillinger om normkritikken og endnu flere synsninger – men desværre fortsat meget lidt faglig viden om, hvad begrebet egentlig betyder. På denne temaaften vil der blive givet en kort introduktion til normkritikkens vigtigste elementer.

Der vil desuden blive præsenteret konkrete eksempler på, hvordan man kan forholde sig, tænke og arbejde normkritisk ude i sin pædagogiske praksis.

Så kom nysgerrig og få svar på de spørgsmål du måtte have – og få be- eller afkræftet dine forestillinger om et fagbegreb, der for tiden er til debat lige fra rød stue til folketingsalen!

Oplægsholder vil være Jacob Graack, som er pædagog og cand.mag. i pædagogik, underviser på pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole og medredaktør på bogen 'Normkritik i pædagogisk praksis'.

Tid og sted

Foredraget foregår den 13. juni fra 17.30 til 20.30 i sal A i LFS. Indgang via porten i Sorøgade 4-6. Tilmelding via www.lfs.dk/15873

Spørgsmål rettes til områdeformand Martin K. A. Rasmussen. Mail mkar@foa.dk Telefon 4697 1668

VÆRKTØJ SKAL FOREBYGGE KRÆNKELSER

Ansatte i omsorgssektoren på fx bosteder, hospitaler, klinikker og plejehjem er hyppigt udsat for uønsket seksuel opmærksomhed eller sexistiske krænkelse. Fx har 17 procent af FOAs medlemmer været udsat for sexchikane på deres arbejde det seneste år.

Forskningen viser, at mennesker, der arbejder med omsorg for andre, er særligt udsatte, fordi de har en stærk professionel omsorgsetik, der gør dem tilbøjelige til at udholde, fortie eller normalisere sexistiske krænkelse i arbejdssammenhænge.

Det har fået en række forskere fra Roskilde Universitet til at udvikle et forebyggelsesværktøj. Værktøjet består af en udførlig manual til, hvordan man som medarbejdergruppe kan starte samtalerne om det at være udsat for krænkelse, og hvordan man kan identificere og italesætte situationer, som er risikofyldte. Dermed kan man som arbejdsplads få blik for, hvordan man strukturelt og organisatorisk kan styrke forebyggelsen af sexistiske krænkelse. Værktøjet er gratis og kan hentes på www.jamstalldutveckling.se/power-plays-dansk

EVENTYRAKADEMI FOR BØRNEHAVEBØRN

Der er eventyrlige aktiviteter for børnehavebørn i det eventyrakademi, som Frederiksbergmuseerne har indrettet i Bakkehuset. Aktiviteterne er inspireret af H.C. Andersens eventyr, og børnene kan skrive med pen og blæk, lege prinsessen på ærten, bygge æsker a la Kamma Rahbek, lave skyggeteater eller indtale deres helt eget eventyr i museets eget H. C. Andersen studie. Børnehaver kan booke et besøg for en gruppe på max 10 deltagere, og det er gratis. Booking sker via bakkehuset@frederiksbergmuseerne.dk eller telefon 3331 4362.

LFS I MEDIERNE

Kirsten Gunvor Løth i Debatten på DR2

Torsdag d. 24. marts kl. 20 kunne du spotte LFS' formand, hvis du tændte dit tv på DR2. Hun var nemlig inviteret ind for at diskutere regeringens finanslovsforslag, og hun var mildest talt ikke begejstret.

"Jeg tror, at pædagoger, sygeplejersker og SOSU'er er rigtig trætte af, at når vi snakker arbejdsmiljø og arbejdsvilkår, så snakker vi ikke om, hvordan en økonomiaftale kan være så velfinansieret, at man har de kollegaer, som man skal bruge." Sådan lød det blandt andet fra LFS-formand Kirsten Gunvor Løth. Udsendelsen kan findes på dr.dk.

Næstformanden diskuterer OK-resultater

13. april var næstformand Jan Hoby i En Uafhængig Morgen for at debattere OK23 resultatet på det private område og betydningen for OK24 forhandlingerne. Jan Hoby lagde især vægt på den store ulighed i lønnen for kvindedominerede faggrupper. Du kan lytte til podcastversionen gratis ved at søge efter En Uafhængig Morgen, der produceres af Frihedsbrevet, i din foretrukne podcastapp.

Kalender

1. maj

1. maj fejring i LFS
9.00 – 12.15
LFS gården og
kantinen.
12.15 følges vi til
vores telt i Fæl-
ledparken.

9. maj

Dagpleje-
bestyrelsesmøde
8.30 – 15.30
LFS sal D

9. maj

Medlemsmøde:
Livsledelse og
Work-life balance
17.30 – 20.30
LFS sal A
Tilmelding:
www.lfs.dk/15849

22. maj

Hoved-
bestyrelsesmøde
9.30 – 16.00
LFS sal A

24. maj

Special-
bestyrelsesmøde
9.00 – 16.00
LFS sal A

26. maj

Årsmøde almen
ledersektion
9.00 – 12.00
IDA
Konferencecenter,
Kalvebod Brygge
33, Kbh. V
Tilmelding:
www.lfs.dk/15826

2. juni

Dagpleje-
bestyrelsesmøde
8.30 – 16.00
LFS sal D

2. juni

Afskedsreception
Marianne Heinkov
14.30 –
LFS kantinen

2. juni

Faglig fredagsbar
17.00 – 23.00
LFS sal A

LFS kor

LFS koret øver torsdage mellem
17.30 – 19.00 i kantinen i LFS.
Er du ikke allerede med i
koret, men har lyst til at
synges, kan dette sagtens
lade sig gøre. Kontakt
Lisbeth Waidtløw på lisw@foa.dk

Tjek kalenderen på lfs.dk

Tjek altid kalenderen på forsiden af
www.lfs.dk, hvis du vil være sikker
på at vide, hvad der foregår i LFS.
Der kan opstå aktiviteter og møder
efter, at bladet er sendt til tryk.

SØGER DU NYT JOB?

Bemærk, at flere kommuner slår ledige stillinger op på www.lfs.dk/13362. Tilmelder du dig vores elektroniske nyhedsbrev, får du jobopslag som mail eller sms. Find tilmelding på forsiden af www.lfs.dk

Udgivelsesplan 2023

Nummer	Deadline	Udgivelsesuge	Nummer	Deadline	Udgivelsesuge
5/23	17. maj	22	8/23	21. september	40
6/23	22. juni	27	9/23	26. oktober	45
7/23	17. august	35	10/23	30. november	50

LFS Senior

Klubben for førtidspensionister – efterlønnere og pensionister

Medlemsmøder

Onsdag den 24. maj kl. 9.30 på Lys-højsgårdsvej ved Valby Station

Turen med bus går til "Dansk Forsorgs-historisk Museum", som ligger ved det gamle Andersvænge ved Slagelse. Vi får en guidet tur rundt og en film om forsorgens udvikling. Derefter kører vi til "Krebsehuset" i Sorø, hvor vi hygger os og spiser frokost.

Turen koster 250 kr. for medlemmer og 350 kr. for gæster.

Tilmelding og betaling, kan ske på generalforsamlingen eller senest onsdag den 3. maj på bankkonto: 5361 0000687637. Husk eget navn og navn på gæster.

Alle medlemmer af LFS, der er efterlønnere, førtids eller alderspen-sionister er automatisk medlemmer af seniorklubben.

Ekstratur:

Tirsdag den 20. juni. Tidspunkt og mødested i næste nummer
Frederiksborg slot og sejltur på søen.

Husk: Ekstrature betaler man selv.

-lfs.seniorklub@gmail.com

AFSKEDSRECEPTION FOR MARIANNE HEINKOV

FREDAG DEN 2. JUNI 2023 KL. 14.30 I LFS

**Faglig sekretær Marianne
Heinkov går på pension efter
26 år i LFS.**

**Alle nye og gamle kollegaer
og samarbejdsparter er
velkomne.**

Myte

**SANDT
ELLER
FALSK**

?

Er mælkebøtte- børn født med en særlig robusthed?

Mælkebøttebørn er en populær betegnelse for børn, som klarer sig godt i livet på trods af en opvækst med omsorgssvigt og manglende støtte fra forældre og andre omsorgspersoner.

Mælkebøtte-billedet handler om, at disse børn på samme vis som den seje lille plante er i stand til at bore sig op gennem asfalten ved egen kraft.

Men spørger man Dion Sommer, som er professor i udviklingspsykologi ved Aarhus Universitet, er det en myte, at nogle børn er født med en særlig robusthed, der er afgørende for, at de trods omsorgssvigt og udsathed bliver mønstrebrydere og får et godt liv.

Dion Sommer har beskæftiget sig indgående med emnet i bogen "Resiliens", som netop handler om, i hvor høj grad modstandsdygtighed er iboende i barnet, og han kan fortælle, at der gennem årene er lavet masser af international forskning om, hvorfor nogle børn, der vokser op i problemfyldte miljøer, klarer sig langt bedre end forventet.

"Myten om særligt modstandsdygtige, såkaldt resiliente børn, blev grundlagt helt tilbage i 1960'erne, og den hænger desværre ved. Men nyere forskning har for længst aflivet ideen om, at børn, der bliver mønstrebrydere, er født med særlige egenskaber. Det individuelle spiller en rolle, men den er begrænset i forhold til, hvor vigtige systemerne rundt om barnet er," siger Dion Sommer, som peger på, at eksempelvis barnets familie og dagtilbud spiller en væsentlig større rolle end en medfødt robusthed.

"Forskningen viser til gengæld, at børn, der klarer sig på trods af dårlige odds, har haft nogle beskyttelsesfaktorer. Det kan fx være særlige voksne som en bedsteforælder, en pædagog eller en lærer, som har skærmet, hjulpet og anerkendt barnet," fortæller Dion Sommer, der peger på, at man i dag taler om at skabe sociale indsatser, hvor flere aktører omkring et barn går sammen og forsøger at skabe beskyttende faktorer og miljøer og både intervenserer i familien, i skolen og i andre systemer, så der kan opstå en positiv kaskadeeffekt for barnet. ●

Man kan have viden, som man troede, var helt rigtigt, men som i virkeligheden viser sig at være noget værre vrøvl. Myter udtrykker forestillinger om, hvorfor verden ser ud, som den gør, og hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Hvis du har en myte, som du vil have, at vi undersøger, så send en mail til lfnsnyt@lfs.dk